

5.3 จังหวัดปราจีนบุรี

5.3.1 สภาพพื้นที่

จังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 4,762.362 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,976,476 ไร่ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปราจีนบุรีตอนบนเป็นที่ราบสูง มีป่าทึบ สลับซับซ้อน เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำหลายสาย ส่วนตอนล่างเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก โดยตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำปราจีน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในลุ่มน้ำบางปะกง

จังหวัดแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ¹ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านสร้าง อำเภอนาดี อำเภอประจันตคาม อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอกบินทร์บุรี

แผนภาพที่ 5.6 แสดงเขตอำเภอในจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology/Prachinburi/images/introd1.jpg>

¹ สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี Available at URL: <http://www.prachinburi.go.th/source2.htm>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

5.3.2 น้ำผิวดิน

แหล่งน้ำของจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีน และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำปราจีนบุรี มีลำคลอง และลำห้วยต่างๆ รวม 35 สาย ซึ่งเกิดจากเทือกเขาบรรทัด และเขาสอยดาวด้านเหนือ โดยมีลำน้ำสายหลักดังนี้¹

ลำน้ำประจันตคาม	ลำน้ำพระปรัง
เกิดจากเทือกเขาต่างๆในเขตอำเภوبرจันตคาม ไหลลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรีที่บ้านหัวแหลม อำเภอเมือง	เกิดจากการไหลมารวมกันของคลองพระสึง (เทือกเขาเขตจันทบุรี) กับคลองพระปรัง (เทือกเขาอำเภอดอนนาค) ที่บ้านทุ่งช้าง จังหวัดสระแก้ว ผ่านอำเภอกบินทร์บุรีไปบรรจบลำน้ำหनुมานที่อำเภอกบินทร์บุรี
ลำน้ำหनुมาน	แม่น้ำปราจีนบุรี
เกิดจากลำห้วยจากเขาขาด เขากำพร้า อำเภอ นาดี และเขากำแพง เขารัง อำเภอกบินทร์บุรี ไหลมารวมกันที่บ้านสะพานหิน อำเภอกบินทร์บุรีเป็นลำน้ำหनुมาน ไหลมาบรรจบลำน้ำพระปรังที่อำเภอกบินทร์บุรี เป็นแม่น้ำปราจีนบุรี	เกิดจากการรวมตัวของลำน้ำพระปรังและลำน้ำหनुมาน บริเวณอำเภอกบินทร์บุรีและลำน้ำประจันตคาม โดยไหลไปทางตะวันตกเข้าสู่เขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี และไหลไปรวมตัวกับแม่น้ำนครนายก เป็นแม่น้ำบางปะกง

นอกจากแม่น้ำสายหลักดังกล่าวแล้ว จังหวัดปราจีนบุรียังมีแหล่งน้ำจากชลประทาน และแหล่งสำรองน้ำสำคัญอื่นๆ ด้วย² โดยมีโครงการชลประทานเพื่อสนับสนุนภาคเกษตรกรรม เป็นโครงการขนาดกลางทั้งหมด 10 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 127,950 ตารางกิโลเมตร นอกจากนั้น ยังมีโครงการชลประทานขนาดเล็กมีทั้งหมด 75 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 86,727 ตารางกิโลเมตร

นอกจากนั้น กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 48 สถานี พื้นที่โครงการ 104,303 ไร่ เพื่อประโยชน์ในด้านการเกษตร และแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

แหล่งสำรองน้ำที่สำคัญในจังหวัด คือบ่อน้ำตื้น 81 บ่อ ฝาย 41 แห่ง รวมทั้งเขื่อนทดน้ำและประตูน้ำ นอกจากนี้ ยังมีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 7 แห่ง และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลางด้วย ดังมีรายชื่ออ่างเก็บน้ำต่อไปนี้

¹ กรมทรัพยากรน้ำ, Available at URL: <http://dnfe5.nfe.go.th/localdata/reast/29/2900/background/back0.1/htm>

² สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี,

Available at URL: http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Prachinburi/provin_info_con.htm

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

- ◆ อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 1 (ความจุ 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 2 (ความจุ 0.35 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำทับลาน (โครงการพระราชดำริ) (ความจุ 2.2 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำห้วยโสมง (มีปริมาณน้ำเก็บกัก 195.0 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำห้วยใสน้อย-ใสใหญ่ (ปริมาณน้ำเก็บกัก 334.43 ล้านลูกบาศก์เมตร)

อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง

- ◆ อ่างเก็บน้ำห้วยคลองหนองแก้ว (ปริมาณน้ำเก็บกัก 133.0 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำคลองวังน้ำขุ่น (ปริมาณน้ำเก็บกัก 1.7 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำคลองไม้ปล้อง (ปริมาณน้ำเก็บกัก 10.70 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำคลองวังมิด (ปริมาณน้ำเก็บกัก 60.6 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ อ่างเก็บน้ำลำพระยาธาร (ปริมาณน้ำเก็บกัก 60.6 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ ประตุน้ำบ้านแหลมไผ่ (ปริมาณน้ำเก็บกัก 60.6 ล้านลูกบาศก์เมตร)
- ◆ ฝายบ้านวังหิน (ปริมาณน้ำเก็บกัก 60.6 ล้านลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ 5.12 แสดงระบบชลประทานปราจีนบุรี

ชื่ออาคาร	หมู่ที่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน	ความจุ	เริ่มสร้าง (พ.ศ.)	สร้างเสร็จ (พ.ศ.)
ปตร.ท่าแห	6	วังกระพวงษ์	บ้านทาม	ศรีมหาโพธิ์	60,000	-	2493	2503
ฝายห้วยไคร้	14	วังตะเคียน	วังตะเคียน	กบินทร์บุรี	12,000	-	2512	2519
ทรบ.ตะเคียนทอง	3	บ้านซ่ง	หาดนางแก้ว	กบินทร์บุรี	6,500	-	2520	2520
ปตร.ห้วยเกษียร	4	ดงขี้เหล็ก	ดงขี้เหล็ก	เมือง	3,500	-	2520	2520
ปตร.แม่น้ำประจันตคาม	9	ตะคร้อเหนือ	บุไผ่	ประจันตคาม	16,400	-	2525	2531
ปตร.คลองสารภี	9	คลองสารภี	วัดโบสถ์	เมือง	1,050	-	2520	2523
ปตร.โคกกะจะ	1	คลองโคกกะจะ	รอบเมือง	เมือง	20,000	-	2519	2520
อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 1	14	บ้านหัวเขา	บ้านพระ	เมือง	อุบโยค-บริโศค	2.90	2517	2521
อ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ 2	14	บ้านหัวเขา	บ้านพระ	เมือง	อุบโยค-บริโศค	0.35	2538	2540
อ่างเก็บน้ำคลองไม้ปล้อง	1	-	เนินหอม	เมือง	9,000	10.2	2547	2552

ที่มา: โครงการชลประทานปราจีนบุรี (<http://ridceo.rid.go.th/prachin/>)

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

เห็นได้ว่า ปราจีนบุรีมีแหล่งน้ำสำคัญหลายแห่งและมีปริมาณมากพอสมควร อย่างไรก็ตามคุณภาพน้ำในแม่น้ำปราจีนบุรี มีสภาพเสื่อมโทรม น้ำเน่าเสียใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ สัตว์น้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดปริมาณลงอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้แม่น้ำเน่าเสียคือขยะ น้ำเสีย น้ำทิ้งจากชุมชนต่างๆ และจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี รวมทั้งน้ำทิ้งจากการเกษตรกรรม เช่นจากไร่นา บ่อกุ้ง บ่อปลา เป็นต้น¹

5.3.3 น้ำใต้ดิน

จากข้อมูลการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลโดยกรมโยธาธิการในพื้นที่ภาคตะวันออก พบว่าบ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรีสามารถสูบน้ำได้ในปริมาณแค่พอเพียงกับความต้องการสำหรับอุปโภคบริโภคในท้องถิ่นเท่านั้น และยังพบว่าน้ำใต้ดินในหลายบริเวณมีปัญหาเรื่องสารคลอไรด์สูง โดยมีสาเหตุมาจากน้ำทะเลถูกกักเก็บไว้ในชั้นดินตะกอนตั้งแต่อดีต และบางส่วนมีการแทรกตัวของน้ำทะเล เนื่องจากการสูบน้ำใต้ดินมากเกินไป ส่งผลให้แหล่งน้ำใต้ดินในบริเวณนี้มีข้อจำกัดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ไม่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งน้ำหลักได้²

จังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนบ่อน้ำบาดาลรวมทั้งสิ้น 366 บ่อ โดยแบ่งพื้นที่เขตน้ำบาดาลออกเป็น 2 เขตใหญ่ๆ คือ³

- เขตพื้นที่ปริมาณน้ำปานกลาง สามารถให้น้ำระหว่าง 5-35 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง มีบริเวณไม่กว้างขวางนักอยู่ทางตอนเหนือใต้ แนวเทือกเขาสันกำแพง และด้านตะวันออกในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ชื้นน้ำได้จากรอยแยกหรือโพรงหินปูน ความหนาของชั้นหินประมาณ 2,400 เมตร
- เขตพื้นที่ปริมาณน้ำน้อย คือบริเวณเทือกเขาสันกำแพงตอนเหนือของเขตจังหวัด สามารถให้น้ำระหว่าง 5-10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

เนื่องจากปราจีนบุรีอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนน้อย โดยรายงานปริมาณน้ำฝนสำหรับภาคตะวันออก (ณ วันที่ 2 ตุลาคม 2550)⁴ มีปริมาณสูงสุด (24 ชั่วโมง) 36.4 มิลลิเมตร (ที่จังหวัดตราด) และมีปริมาณสะสม 4,533.3 มิลลิเมตร โดยจังหวัดปราจีนบุรี มีปริมาณน้ำฝนสะสม 1,689.60 มิลลิเมตร และมีสถานะฝนสะสมสูงกว่าค่าเฉลี่ย 30 ปี ทำให้ปริมาณน้ำใต้ดิน และน้ำผิวดินน้อยไปด้วย คุณภาพของน้ำใต้ดินมีลักษณะเค็มและกร่อยในบริเวณตะวันตกและตอนกลางของ

¹สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี,

Available at URL: http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Prachinburi/provin_info_con.htm

²กรมทรัพยากรน้ำบาดาล Available at URL: <http://www.deqp.go.th>

³ <http://dnfe5.nfe.go.th/localdata/reast/29/2900/background/back0.1/htm>

⁴ กรมทรัพยากรน้ำ (อ้างข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา) Available at URL: <http://www.dwr.go.th>

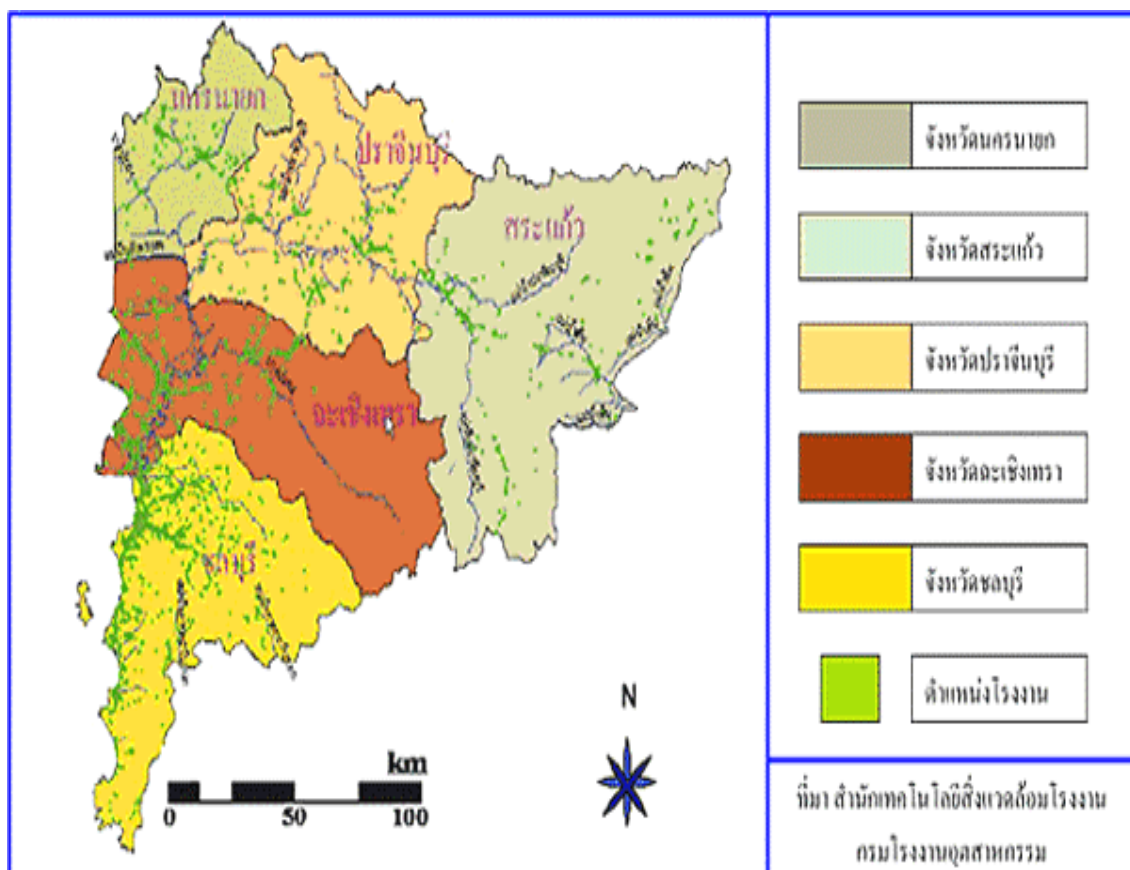
โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

จังหวัด และในบางพื้นที่ที่น้ำมีคุณภาพแต่มีปริมาณน้อย ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมบางประเภท ทั้งนี้ ข้อมูลจากกรมทรัพยากรน้ำ แสดงว่าอำเภอ อุทัย และอำเภอบางปะอิน เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อสมดุลระบบน้ำบาดาล คือ Use to Yield มากกว่า 0.9

5.3.4 การใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งผลิตผลทางเกษตรกรรมที่สำคัญ ที่สามารถเป็นวัตถุดิบป้อน โรงงานอุตสาหกรรมได้ เพราะตั้งอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ในปีงบประมาณ 2548 จากข้อมูล ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2548 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งสิ้นรวม 682 โรงงาน (ไม่รวมโรงงานจำพวกที่ 1)¹

แผนที่ 5.7 แสดงที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงและปราจีนบุรี

ที่มา: สำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน, กรมโรงงานอุตสาหกรรม

¹ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี, Available at URL: http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Prachinburi/news_con.htm

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

เขตประกอบการอุตสาหกรรมอุตสาหกรรม/สวนอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการแล้ว คือ

- โครงการเขตประกอบการอุตสาหกรรมกบินทร์บุรี (หนองกี่)
- โครงการสวนอุตสาหกรรม 304 อินดัสเตรียลปาร์ค จำกัด (ท่าตูม)
- โครงการสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์กบินทร์บุรี (กบินทร์บุรี)
- โครงการเขตอุตสาหกรรมปราจีนแลนด์ จำกัด
- โครงการเขตอุตสาหกรรมปาร์คเวย์

ภาพรวมของการใช้น้ำในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อกิจกรรมต่างๆ จำแนกความต้องการน้ำออกเป็น 7 ประเภท ตามสภาพพื้นที่ ดังนี้¹

- ด้านการเกษตร
- ด้านการปศุสัตว์
- ด้านอุปโภคบริโภค
- ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ด้านอุตสาหกรรม
- ด้านการท่องเที่ยว
- ด้านการรักษาระบบนิเวศและผลักดันน้ำเค็ม

โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นอุตสาหกรรมการเกษตร รองลงมาคือ อุตสาหกรรมเคมี และพลาสติก อุตสาหกรรมที่ขยายตัวมากอันดับแรกคือ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก รองลงมาคืออุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมแปรรูปโลหะ ซึ่งล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้น้ำ โดยมีสัดส่วนการใช้น้ำเป็น 2 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับการอุปโภค-บริโภคในภาคอื่นๆ²

ตารางที่ 5.13 แสดงความต้องการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง

ลุ่มน้ำ	ความต้องการใช้น้ำ (ลูกบาศก์เมตร)			รวม
	อุปโภค บริโภค	อุตสาหกรรม	ชลประทาน	
ปราจีนบุรี	19	32	1,482	1,533
บางปะกง	35	55	409	499
โตนเลสาป	6	4	21	31
ชายฝั่งทะเลตะวันออก	70	93	249	412
รวม	130	184	2,161	2,475

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

¹ “วิกฤตแม่น้ำปราจีนฯ: ปัญหาสาธารณะที่รอการจัดการ”, โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ –ท้องถิ่นน่าอยู่,
Available at URL: <http://www.prachinburi.go.th>

² สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี,
Available at URL: http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Prachinburi/provin_info_con.htm

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

5.3.5 ปริมาณและกำลังการผลิตน้ำประปา¹

การประปาของจังหวัดปราจีนบุรีดำเนินงานโดยสำนักงานประปาเขตอำเภอบาง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี และอำเภอสรีมหาโพธิ์

จังหวัดมีกำลังการผลิตน้ำประปาจำนวน 6,443,472 ลูกบาศก์เมตร โดยผลิตจากแหล่งน้ำดิบ คือ แม่น้ำปราจีนบุรี สระน้ำดิบหนองอ้อ และสระน้ำดิบเอกชน มีปริมาณน้ำที่ผลิตได้ 5,510,460 ลูกบาศก์เมตร แต่ได้จ่ายให้แก่ผู้ใช้ 3,767,188 ลูกบาศก์เมตร จ่ายเพื่อสาธารณะจำนวน 1,234,054 ลูกบาศก์เมตร และมีจำนวนผู้ใช้น้ำจำนวน 14,679 ราย พื้นที่จ่ายน้ำ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสรีมหาโพธิ์ อำเภอประจันตคาม ขนาดพื้นที่บริการเท่ากับ 102 ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 5.14 แสดงกำลังผลิตและแหล่งน้ำของสำนักงานประปาในจังหวัดปราจีนบุรี

สำนักงานประปา/ หน่วยบริการ	พื้นที่บริการ	แหล่งน้ำ	กำลังผลิต (ลบ.ม./วัน)	ผู้ใช้น้ำ (ราย)
1.ปราจีนบุรี	อ.เมือง ทม.ปราจีนบุรี อบต.บางพระ อบต.ดงหัวโขด อบต.ดงพระราม อบต.นาปรือ อบต.ท่างาม อบต.รอบเมือง	แม่น้ำปราจีนบุรี	16,320	9,314
- ประจันตคาม	อ.ประจันตคาม ทต.ประจันตคาม	-	1,200	1,335
- ศรีมหาโพธิ์	อ.ศรีมหาโพธิ์ ทต.ศรีมหาโพธิ์ อบต.ท่าตูม อบต.โคกกระเจียว อบต.ศรีมหาโพธิ์	แม่น้ำปราจีนบุรี	3,600	2,642
2. กบินทร์บุรี	ทต.กบินทร์ ทต.เมืองเก่า อบต.กบินทร์ เมืองเก่า	คลองพระปรัง	14,400	5,473
รวม			35,520	18,719

ที่มา: การประปาสวนภูมิภาค

¹ การประปาสวนภูมิภาค, Available at URL: <http://www.pwa.co.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 5.8 แสดงที่ตั้งสำนักงานประปาในเขตจังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา: การประปาสวนภูมิภาค

ตารางที่ 5.15 แสดงแหล่งน้ำดิบในจังหวัดปราจีน ของการประปาสวนภูมิภาค

ลุ่มน้ำ	ลำน้ำธรรมชาติ		อ่างเก็บน้ำ		คลองชลประทาน		บ่อบาดาล		ปริมาณน้ำรวม (ลบ.ม./วัน)
	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	จำนวน ประปา	ปริมาณ น้ำ	
	(แห่ง)	(ลบ.ม./วัน)	(แห่ง)	(ลบ.ม./วัน)	(แห่ง)	(ลบ.ม./วัน)	(แห่ง)	(ลบ.ม./วัน)	
ปราจีนบุรี	6	42,480	-	0	-	0	-	0	42,480
บางปะกง	8	102,720	5	117,600	1	3,360	-	0	223,680
โตนเลสาบ	1	2,400	1	480	-	0	-	0	2,880
ชายฝั่งตะวันออก	8	101,280	6	164,400	2	7,200	1	720	273,600
รวม	23	248,880	12	282,480	3	10,560	1	720	542,640

ที่มา: การประปาสวนภูมิภาค

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ สภาพปัญหาในแต่ละสำนักงานประปามีดังนี้¹

- (1) สำนักงานประปาปราจีนบุรี มีกำลังผลิตใกล้จะไม่เพียงพอ (อาจแก้ไขได้โดยการปรับปรุงเพิ่มกำลังผลิต)
 - สถานีประจันตคาม ขาดแคลนแหล่งน้ำดิบในพื้นที่ (อาจแก้ไขได้โดยการจัดหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มเติม)
 - สถานีศรีมหาโพธิ์ กำลังผลิตใกล้จะไม่เพียงพอ (อาจแก้ไขได้โดยการปรับปรุงเพิ่มกำลังผลิต)
- (2) สำนักงานประปากบินทร์บุรี พื้นที่ต้องการขยายเขตมีจำนวนมาก (อาจแก้ไขได้โดยก่อสร้างสถานีผลิตจ่ายเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ)

ด้วยเหตุนี้ การประปาส่วนภูมิภาคจึงได้มีการแผนงานในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการส่งน้ำในโครงการต่างๆ หลายโครงการ (ดังตาราง)

ตารางที่ 5.16 แสดงแผนงานโครงการที่กำลังดำเนินการในปัจจุบัน (งบประมาณ 2549)

โครงการ	วงเงินโครงการ (ล้านบาท)	วันเริ่มสัญญา	ความก้าวหน้า	
			ตามแผน (%)	ผลงานจริง (%)
1. งานวางท่อขยายเขต - ปราจีนบุรี 1 โครงการ	9,000	31 ธ.ค. 48	100	100
2. ปรับปรุงเส้นท่อจ่ายน้ำ - ปราจีนบุรี 28 โครงการ	13.69	4 ม.ค. 49	100	100
- กบินทร์บุรี 4 โครงการ	4.2	4 ม.ค. 49	100	100

ตารางที่ 5.17 แสดงแผนงานโครงการในอนาคต

โครงการ	สำนักงาน ประปา	วงเงินโครงการ (ล้านบาท)	ปีที่ดำเนิน ดำเนินโครงการ
1.ปรับปรุงขยายระบบประปา	ปราจีนบุรี	322.60	2552
2. ปรับปรุงท่อจ่ายน้ำ	ปราจีนบุรี	1.26	2552
	ปราจีนบุรี	2.154	2551

¹ การประปาส่วนภูมิภาค, <http://www.pwa.co.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

5.3.6 ปัญหาน้ำในพื้นที่จังหวัด

จังหวัดปราจีนบุรีประสบปัญหาน้ำในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านอุปสงค์และอุปทาน ด้านความแห้งแล้ง ด้านน้ำท่วม ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขิน ด้านการขาดแคลนน้ำ ด้านการแยกน้ำจัดออกจากน้ำเค็ม ด้านการต่อเนื่องของตลิ่งพัง และด้านน้ำประปาเค็ม

- ปัญหาด้านอุปสงค์และอุปทาน แม่น้ำปราจีนบุรีซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำบางปะกง มีปริมาณน้ำประมาณกว่า 5,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีแหล่งเก็บกักน้ำได้เพียง 45 ล้านลูกบาศก์เมตร (1%) น้ำส่วนหนึ่งประมาณ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร จะใช้ในการทำนาในที่ลุ่ม ส่วนน้ำที่เหลืออีก 3,000 ล้านลูกบาศก์เมตร จะไหลลงสู่ทะเล ขณะที่ขีดความสามารถของแม่น้ำระบายได้เพียง 43 ล้านลูกบาศก์เมตร จะต้องใช้เวลาระบายถึง 2 เดือนเศษ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำช่วงเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ส่วนเดือนธันวาคมน้ำจะลดลงอย่างรวดเร็ว และเริ่มขาดแคลนและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนเดือนมีนาคม – พฤษภาคม จะมีน้ำทะเลหนุน¹

- ปัญหาความแห้งแล้ง จากภาวะฝนแล้งเกิดในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมของทุกปี ทำให้ปริมาณน้ำที่ผิวดิน และน้ำใต้ดินลดลง ประกอบกับการทำลายป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสายในจังหวัดปราจีนบุรีและฉะเชิงเทรา ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำในแควหนุมาน แควพระปรัง และแม่น้ำปราจีนบุรีที่แห้งขอดจนเกิดปัญหาต่อระบบน้ำประปาของชุมชน ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการใช้น้ำเพื่อกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัด

- ปัญหาน้ำท่วม น้ำท่วมจะเกิดในช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคมของทุกปี โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอเมือง และอำเภอประจันตคาม บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำในเขตตำบลสัมพันธ บ้านทาม ท่าตูม หัวหว้า หาดยาง ดงกระต่าย และบางกุ้ง ซึ่งเกิดสภาวะน้ำหลากล้นตลิ่งเป็นปริมาณมากทุกปี ประกอบกับการระบายน้ำไม่เพียงพอ เพราะการถมที่ดินของภาคเอกชนในบริเวณพื้นที่รับน้ำ และการก่อสร้างถนนขวางกั้นการระบายน้ำ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร

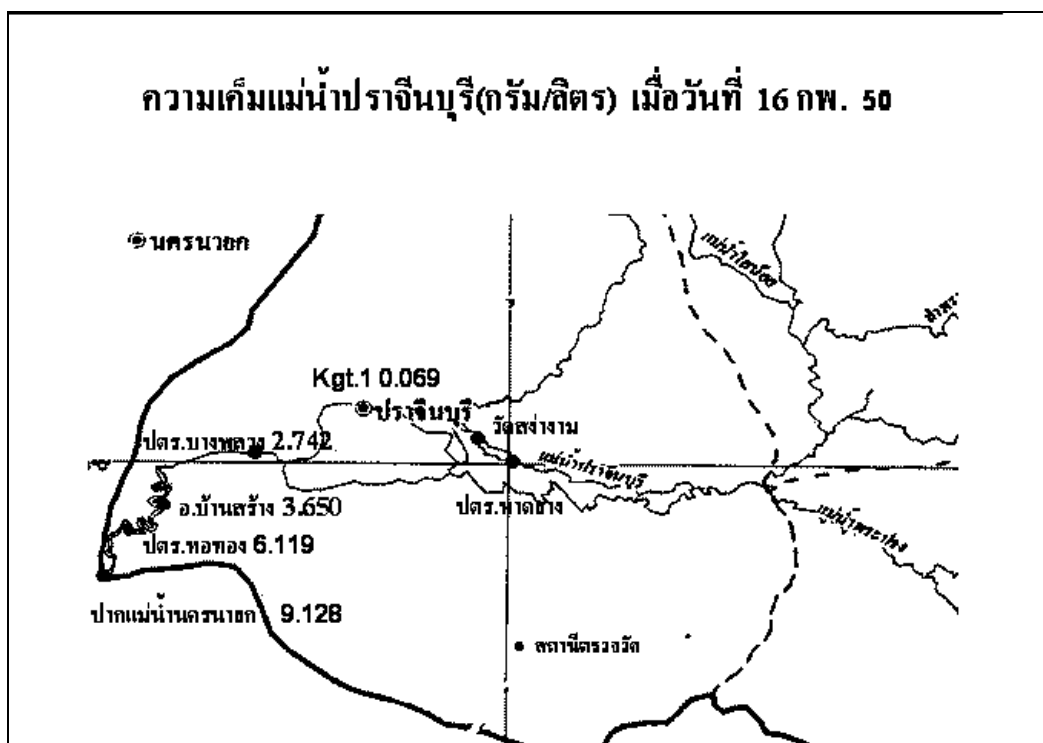
- ปัญหาการต่อเนื่องของตลิ่งพัง จากที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ที่เขื่อนบางปะกงปิดประตูระบายน้ำ ทำให้เกิดการพังของตลิ่งทั้งสองข้างแม่น้ำ โดยเฉพาะบริเวณต้นน้ำ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี และอำเภอประจันตคาม นอกจากนี้สาเหตุหลักยังเกิดจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการสร้างรีสอร์ทเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเพาะปลูก และมีการตัดถนนเข้าไป ทำให้ทิศทางการน้ำเปลี่ยนไป และระบายน้ำไม่ทัน ประกอบกับพื้นที่ในการดูดซับน้ำน้อยลง เพราะป่าถูกทำลาย ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมบริเวณที่พบปัญหา คือ ตำบลโพธิ์งาม ตำบลบุฝ้าย อำเภอประจันตคาม ตำบลกบินทร์ ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี ตำบลสะพานหิน อำเภอนาดี

¹ วิกฤตแม่น้ำปราจีนฯ: ปัญหาสาธารณะที่รอการจัดการ, โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ –ท้องถิ่นน่าอยู่

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

- ปัญหาขาดแคลนน้ำ สภาพพื้นที่ของจังหวัดมักเกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และมีการขาดแคลนน้ำใช้ในฤดูแล้งเนื่องจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เพียงพอ
- ปัญหาการแยกน้ำจืดออกจากน้ำเค็ม ข้อเท็จจริงของการแยกน้ำออกจากกันนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะน้ำเค็มสามารถซึมเข้าสู่ใต้ผิวดินได้ การใช้งบประมาณในการกั้นแม่น้ำดังกล่าวอาจสูญเสียโดยไม่จำเป็น ตัวอย่างจะเห็นได้จากโครงการเขื่อนบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ปัญหาแหล่งน้ำธรรมชาติต้นเขิน ในเขตพื้นที่อำเภอประจันตคาม ศรีมหาโพธิ์ และศรีมโหสถ แหล่งน้ำธรรมชาติมีสภาพต้นเขิน ขาดการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการเก็บกักน้ำ เมื่อถึงฤดูฝนทำให้เกิดน้ำท่วมจนทำให้พื้นที่เกษตรได้รับความเสียหาย
- ปัญหาน้ำประปาเค็ม อำเภอเมืองปราจีนบุรี มักประสบปัญหาน้ำประปาเค็ม เนื่องจากน้ำทะเลหนุนเข้าแม่น้ำปราจีนบุรี เนื่องจากปัญหาความแห้งแล้งได้ส่งผลกระทบต่อให้น้ำทะเลหนุนเข้าแม่น้ำปราจีนบุรี ทำให้น้ำประปาในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรีมีความเค็ม เนื่องจากแม่น้ำปราจีนบุรีเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ผลิตน้ำประปา (ดังแผนภาพข้างล่าง)¹

แผนภาพที่ 5.9 แสดงบริเวณที่เกิดปัญหาน้ำประปาเค็ม

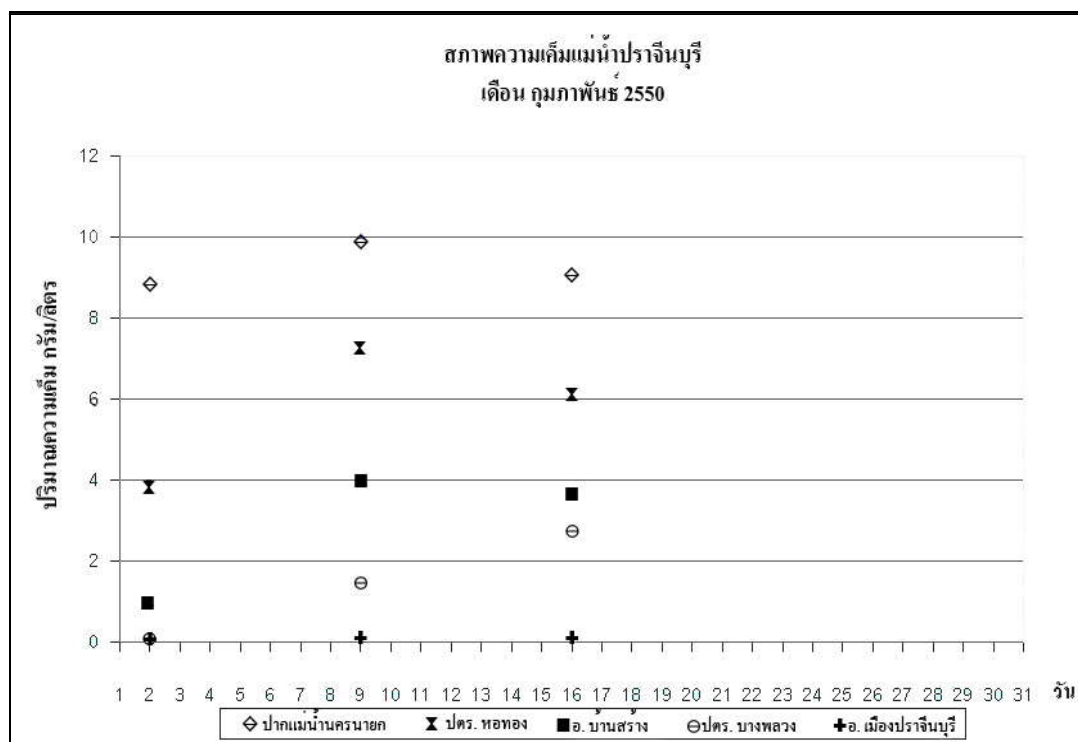

ที่มา: ฝายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัด ปราจีนบุรี

¹ ฝายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัด ปราจีนบุรี <http://www.prachinburi.go.th/source2.htm>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

แผนภาพที่ 5.10 แสดงสภาพความเค็มแม่น้ำปราจีนบุรี

ที่มา: ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัด ปราจีนบุรี

- ปัญหาคุณภาพน้ำ (มลพิษทางน้ำ)¹ เนื่องจากปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกระยะที่ 2 และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 อีกทั้งมีโครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ และไม่ไกลจากกรุงเทพฯ จึงเป็นจุดสนใจของนักลงทุนที่จะมาลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด และทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง

จากการตรวจสอบคุณภาพของน้ำในแม่น้ำปราจีนบุรีพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการรุกรานของน้ำทะเลเข้าสู่แม่น้ำในช่วงฤดูแล้ง ทำให้แหล่งน้ำต่างๆ ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภค ปัญหาในลำดับถัดมาคือการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มในปริมาณสูงเกินค่ามาตรฐานซึ่งพบมากในบริเวณที่ผ่านชุมชนใหญ่ต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่แล้วเสร็จ

¹ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.18 แสดงคุณภาพน้ำตามมาตรฐานของแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำใกล้เคียง

แหล่งน้ำ	DO(mg/l)	BOD(mg/l)	FCB(MPN/100ml)	เกณฑ์คุณภาพน้ำ
ปราจีนบุรี	5.5	1.9	6,400	ต่ำ
นครนายก	4.7	2.5	3,700	ต่ำ
บางปะกง	4.7	2.4	4,700	ต่ำ

ที่มา: สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร กรมชลประทาน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ ปัญหาน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การเกษตร (การใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตร การทำนาปรังเพื่อเพิ่มผลผลิต) การปศุสัตว์ (โดยเฉพาะฟาร์มเลี้ยงสุกร)¹ รวมถึงน้ำเสียจากชุมชน ซึ่งพบว่ามีปริมาณความสกปรกเพิ่มขึ้นทุกปี

- กรณีน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

น้ำเสียส่วนใหญ่ในจังหวัดมีสาเหตุมาจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยปริมาณที่มากที่สุดของน้ำเสียและค่า BOD จากอุตสาหกรรมทั้งหมดของพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงมีประมาณ 57% และ 60%²

โรงงานอุตสาหกรรม 700 กว่าแห่ง ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่กลางน้ำตอนบนของแม่น้ำปราจีนบุรีเป็นส่วนใหญ่ รวมโรงงานที่ตั้งอยู่เฉพาะช่วงกลางน้ำ ประมาณ 600 กว่าแห่ง และที่เหลือส่วนใหญ่อยู่บริเวณปลายน้ำ จึงเกิดปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยประมาณการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม มีดังนี้³

ตารางที่ 5.19 แสดงประมาณการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี

มลพิษ	จำนวนโรงงาน	ร้อยละ
ทางอากาศ	413	55.89
ทางน้ำ	202	27.33
ทางกากของเสียอันตราย		
ระดับ 1	42	5.68
ระดับ 2	6	8.12
ระดับ 3	5	0.68

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม

¹ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, กรมชลประทาน

² กองติดตามประเมินผล, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ,
Available at URL: <http://www.onep.go.th>

³ กรมโรงงานอุตสาหกรรม, Available at URL: <http://www.diw.go.th>

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.20 แสดงจำนวนโรงงานใน 5 จังหวัดที่มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ลุ่มน้ำบางปะกง

จังหวัด	จำนวนโรงงานมีน้ำเสีย	ปริมาณน้ำทิ้ง (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณความสกปรก (กก./วัน)
นครนายก	15	302	0.6
ปราจีนบุรี	47	4,664	123.3
สระแก้ว	3	31	41
ฉะเชิงเทรา	94	16,380	230.88
ชลบุรี	253	51,988.27	715.48

ที่มา: สำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม

- กรณีน้ำเสียจากชุมชน ภาคเกษตรกรรม และปศุสัตว์¹

สภาพพื้นที่กลางน้ำตอนบนของแม่น้ำปราจีนบุรี นอกจากจะเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมแล้ว ยังเป็นพื้นที่อยู่อาศัยชุมชน ทำให้เกิดปัญหาคือปัญหาน้ำทิ้งจากครัวเรือน การทิ้งขยะมูลฝอยจากครัวเรือนลงสู่แม่น้ำทำให้น้ำเน่าเสีย

พื้นที่กลางน้ำตอนล่าง ครอบคลุมอำเภอเมือง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา เลี้ยงปลาในกระชัง ปัญหาที่พบบริเวณนี้ คือปัญหาน้ำเสียจากสารเคมีในการเลี้ยงปลา กุ้ง และตะกอนจากบ่อปลา และบ่อกุ้ง

บริเวณปลายน้ำพื้นที่ครอบคลุม อำเภอบ้านสร้าง ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มทำนาข้าว และนาุ้ง น้ำส่วนใหญ่ใช้เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและเพื่อการอุปโภคบริโภค ปัญหา คือสภาพน้ำกร่อย น้ำเค็ม น้ำเน่า ซึ่งสาเหตุหลักของน้ำกร่อยเกิดจากน้ำทะเลหนุนเข้ามาในพื้นที่สืบเนื่องจากการตุดน้ำขึ้นมาทำนาปรังทำให้ปริมาณน้ำจืดน้อยลง

5.3.7 การจัดการน้ำในจังหวัด

จังหวัดปราจีนบุรี ได้จัดทำโครงการแนวทางการบริหารจัดการลุ่มน้ำปราจีนบุรีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น² เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการจัดการน้ำในลุ่มน้ำปราจีนบุรี โดยสรุปปัญหาได้ 4 ประการ คือ

(1) น้ำเสีย น้ำท่วม การขาดแคลนน้ำ และน้ำทะเลหนุน

(2) เกิดสภาวะแย่งชิงทรัพยากรน้ำ ตามปริมาณและคุณภาพที่แต่ละกลุ่มต้องการเนื่องจากปัจจุบันมีการขยายตัวของชุมชน ภาคอุตสาหกรรม การทำประมงน้ำกร่อย กระชังปลาในแหล่งน้ำ

¹โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ –ท้องถิ่นน่าอยู่ “วิกฤตแม่น้ำปราจีนฯ: ปัญหาสาธารณะที่รอการจัดการ”,

Available at URL:<http://www.prachinburi.go.th>

² หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, Available at URL:

http://www.prachinburi.go.th/news_packed_total/2550/2_2550.doc

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

สาธารณะ และการทำการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำนอกฤดูกาล (นาปรัง ส่วนลุ่ม) และการบริหารจัดการในปัจจุบันอิงกับความต้องการใช้น้ำของแต่ละกลุ่มเป็นหลัก (Demand Side Management)

(3) เกิดข้อขัดแย้งในการใช้น้ำจากแม่น้ำปราจีนบุรีและคลองสาขา เนื่องจากความต้องการใช้น้ำที่หลากหลาย

(4) ปัญหามลภาวะทางน้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากกิจกรรมการใช้น้ำในปัจจุบัน ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คิดเป็นมูลค่าหลายล้านบาทต่อปี

ผลจากการประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

- แนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำ

การแก้ไขปัญหาน้ำ จะต้องใช้แนวคิดการบริหารจัดการเชิงระบบ (วิทยาศาสตร์ผสานกับสังคมศาสตร์) คือการเก็บตัวอย่างน้ำไปตรวจในห้องปฏิบัติการเพื่อระบุสาเหตุของปัญหาน้ำเสียโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ และรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่างๆ (เช่น จากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำในทีนา น้ำประมงในพื้นที่ดินและลำน้ำสาธารณะ และน้ำทิ้งจากชุมชน) เพื่อจัดทำแผนที่แหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งระบุทั้งพิกัด ปริมาณและคุณภาพน้ำ และผู้รับผิดชอบพื้นที่ รวมถึงจัดทำแผนที่และปฏิทินในการทำการเกษตรและประมงในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี เพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยยึดขีดความสามารถของแหล่งน้ำที่มีอยู่เป็นหลัก (Supply Side Management) พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการลุ่มน้ำปราจีนบุรีอย่างยั่งยืนจากทุกภาคส่วนของสังคม (ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม)

- มาตรการเร่งด่วน และมาตรการระยะกลาง/ยาว

มาตรการเร่งด่วน – กำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจ ดังนี้

- สำนักงานเกษตรจังหวัด เก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณและขนาดที่นาในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี และขนาดบ่อกัก/ปลา และกระชังปลา ในลำน้ำสาธารณะ (เน้นบริเวณที่มีปัญหาวิกฤตก่อน)
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณและคุณภาพน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 เก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างน้ำ ทั้งด้านความเน่าเสีย โลหะหนัก และความเค็มจากจุดกำเนิดมลพิษทุกแหล่งเป็นประจำอย่างน้อย 1 ครั้ง/เดือน รวมทั้งจัดทำแผนที่แหล่งกำเนิดมลพิษ โดยประสานขอความร่วมมือจากกรมวิชาการเกษตร ในการตรวจสอบสารกำจัดศัตรูพืช (Pesticides)

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

▪ คณะอนุกรรมการลุ่มน้ำ จัดเวทีชาวบ้านจากกลุ่มการใช้น้ำและอื่นๆ เพื่อร่วมรับรู้ปัญหาของแต่ละฝ่าย และหาแนวทางในการเปิด – ปิดประตูน้ำ โดยชลประทานร่วมสังเกตการณ์ ทำหน้าที่พี่เลี้ยงคอยสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการ

▪ จังหวัดปราจีนบุรี จัดเวทีสาธารณะเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์การใช้น้ำในแม่น้ำปราจีนบุรีตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรการระยะกลาง/ยาว กำหนดภารกิจไว้ดังนี้

▪ ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบนโยบายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการกันงบประมาณ 10 % ของงบประมาณประจำปีในข้อบัญญัติ เพื่อใช้ในกิจกรรมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

▪ คณะอนุกรรมการลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำปราจีนบุรีและดอนเลสาป ประสานงานเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อจัดทีมเฝ้าระวังแม่น้ำ โดยมีหน้าที่ติดตามชุดเก็บตัวอย่างตรวจวัดคุณภาพน้ำ และรายงานผลทุกสัปดาห์ให้กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานจังหวัดฯ และกรอกข้อมูลลงในศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด (Provincial Operation Center: POC) เพื่อเผยแพร่และเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป

▪ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ประสานงานกับกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดอบรมเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับชาวบ้านในพื้นที่ พร้อมสร้างวิทยากรกระบวนการในพื้นที่เพื่อเผยแพร่แนวคิดให้กับชุมชน

▪ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดสร้างแหล่งน้ำต้นทุนขนาดเล็ก

▪ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ประสานโรงงานอุตสาหกรรมให้มีการจัดกิจกรรมคืนกำไรให้กับชุมชน เช่น บริจาคอุปกรณ์ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำให้กับชุมชน สร้างกลุ่มอาชีพให้กับชุมชน ปรับภูมิทัศน์ในชุมชนที่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ทั้งนี้ โครงการมีระยะเวลาในการดำเนินการ แบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2550 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 โดยมีกิจกรรมด้านเก็บข้อมูลทางการเกษตร ประมง อุตสาหกรรมและน้ำทิ้งชุมชน เก็บตัวอย่างน้ำเพื่อระบุสาเหตุของปัญหาน้ำเสีย จัดเวทีประชาชนเพื่อร่วมรับรู้ปัญหาของแต่ละฝ่าย และจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มน้ำปราจีนบุรี

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการน้ำในพื้นที่อุตสาหกรรม
เพื่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ

นอกจากนั้น สถาบันเทคโนโลยีอุตสาหกรรมน้ำ (JICA) ยังได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญห
ขาดแคลนน้ำ น้ำเค็ม และน้ำท่วมในฤดูฝนไว้¹ โดยชี้ว่าสามารถทำได้ด้วยการหาแหล่งเก็บกักน้ำ
ขนาดกลาง และขนาดใหญ่เพิ่มเติม พร้อมทั้งเสนอแผนงานสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่เป็น
อ่างเก็บน้ำไว้ 4 แห่ง คือ

- ห้วยโสมง (โครงการพระราชดำริ) ที่อำเภอนาดี มีความจุ 295 ล้านลูกบาศก์เมตร
- หนองแก้ว ที่อำเภอประจันตคาม มีความจุ 136 ล้านลูกบาศก์เมตร
- โสน้อย – โสนใหญ่ ที่อำเภอนาดี มีความจุ 326 ล้านลูกบาศก์เมตร
- ลำพระยาธาร ที่อำเภอนาดี มีความจุ 105 ล้านลูกบาศก์เมตร

¹ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี Available at URL:

http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Prachinburi/provin_info_con.htm